

●18. ÔN TẬP VÀ BỔ SUNG VỀ GIẢI TOÁN (tiếp theo)

A – MỤC TIÊU

Giúp HS : Qua ví dụ cụ thể, làm quen với một dạng quan hệ tỉ lệ, và biết cách giải bài toán liên quan đến quan hệ tỉ lệ đó.

B – CÁC HOẠT ĐỘNG DẠY HỌC CHỦ YẾU

1. Giới thiệu ví dụ dẫn đến quan hệ tỉ lệ

– GV nêu ví dụ trong SGK. HS tự tìm kết quả số bao gạo có được khi chia hết 100kg gạo vào các bao, mỗi bao đựng 5kg, 10kg, 20kg rồi điền vào bảng (viết sẵn ở trên bảng).

– GV cho HS quan sát bảng rồi nhận xét : "*Khi số ki-lô-gam gạo ở mỗi bao gấp lên bao nhiêu lần thì số bao gạo có được lại giảm đi bấy nhiêu lần*".

– *Lưu ý* : Chỉ nêu nhận xét như trên để thấy mối quan hệ giữa hai đại lượng, không đưa ra khái niệm, thuật ngữ "tỉ lệ nghịch".

2. Giới thiệu bài toán và cách giải

GV hướng dẫn HS thực hiện cách giải bài toán theo các bước :

a) Tóm tắt bài toán : 2 ngày : 12 người

4 ngày : ... người ?

b) Phân tích bài toán để tìm ra cách giải bài toán theo cách 1 "rút về đơn vị", chẳng hạn :

– Muốn đắp xong nền nhà trong 1 ngày thì cần số người là bao nhiêu ? (bước "rút về đơn vị"). Từ 2 ngày rút xuống 1 ngày thì số người gấp lên 2 lần, do đó số người cần là :

$$12 \times 2 = 24 \text{ (người)}$$

56

Bài 3 : Yêu cầu HS tự giải (theo cách "tìm tỉ số"), chẳng hạn :

Tóm tắt

3 máy bơm : 4 giờ

6 máy bơm : ... giờ ?

Bài giải

6 máy bơm gấp 3 máy bơm số lần là :

$$6 : 3 = 2 \text{ (lần)}$$

6 máy bơm hút hết nước trong thời gian là :

$$4 : 2 = 2 \text{ (giờ)}$$

Đáp số : 2 giờ.

Lưu ý : Nếu không đủ thời gian thì chỉ yêu cầu HS làm bài 1 và bài 3, bài 2 HS làm khi tự học.

– Muốn đắp xong nền nhà trong 4 ngày thì cần số người là bao nhiêu ? (Từ 1 ngày gấp lên 4 ngày thì số người giảm đi 4 lần, cụ thể số người cần là :

$$24 : 4 = 6 \text{ (người)}$$

– Trình bày bài giải (cách 1) như trong SGK.

c) Phân tích bài toán để tìm ra cách giải theo cách 2 "tìm tỉ số", chẳng hạn :

– Thời gian để đắp xong nền nhà tăng lên thì số người cần có sẽ tăng lên hay giảm đi ? (giảm đi). Ở bài này thời gian gấp lên mấy lần ? (4 ngày gấp 2 ngày số lần là : $4 : 2 = 2$ (lần)).

– Như vậy số người giảm đi mấy lần ? (2 lần). Từ đó muốn đắp nền nhà trong 4 ngày thì cần số người là bao nhiêu ? (Số người cần có là : $12 : 2 = 6$ (người)).

– Trình bày bài giải (cách 2) như trong SGK.

Chú ý : Khi làm bài, HS có thể giải bài toán bằng một trong hai cách trên.

3. Thực hành

Bài 1 : Yêu cầu HS tóm tắt bài toán rồi tìm ra cách giải bằng cách "rút về đơn vị", chẳng hạn :

Tóm tắt

7 ngày : 10 người

5 ngày : ... người ?

Bài giải

Muốn làm xong công việc trong 1 ngày cần :

$$10 \times 7 = 70 \text{ (người)}$$

Muốn làm xong công việc trong 5 ngày cần :

$$70 : 5 = 14 \text{ (người)}$$

Đáp số : 14 người.

Bài 2 : Yêu cầu HS tự giải (tương tự bài 1 bằng cách "rút về đơn vị"), chẳng hạn :

Tóm tắt

120 người : 20 ngày

150 người : ... ngày ?

Bài giải

1 người ăn hết số gạo dự trữ đó trong thời gian là :

$$20 \times 120 = 2400 \text{ (ngày)}$$

150 người ăn hết số gạo dự trữ đó trong thời gian là :

$$2400 : 150 = 16 \text{ (ngày)}$$

Đáp số : 16 ngày.